

กฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ จุมปา

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเด็นหลักวันนี้

- กฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ทำให้ต้องรับผิดทางวินัยการเงินการคลัง
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติงานด้านการเงิน การคลัง การพัสดุ
- ตอบซักถาม ปัญหาต่าง ๆ

แบบทดสอบก่อนสนทนา

- การจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการใดที่
หน่วยตรวจสอบมักมีมุมมองว่า
“...โกง”

พ.ร.บ.วินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑

มาตรา ๘๐ วรรคสอง

“ในกรณีที่มีการกระทำผิดวินัยการเงินการคลังของรัฐ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ การสั่งลงโทษทางปกครองให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน”

วินัยการเงินการคลัง ดูหมวด ๓

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๖๑

มาตรา ๕๕

- กรณีที่ตรวจพบข้อบกพร่องแต่ไม่มีลักษณะเป็นการทุจริตและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน แจ้งให้ผู้รับตรวจทราบเพื่อกำกับดูแลและมีให้เกิดข้อบกพร่องอีก (มาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง)
- กรณีที่ตรวจพบข้อบกพร่องและมีลักษณะเป็นการทุจริต ผู้ว่าการฯ ส่งเรื่องให้ ป.ป.ช. ดำเนินการ (มาตรา ๕๕ วรรคสอง)
- กรณีที่ตรวจพบข้อบกพร่องและมีลักษณะก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ หรือเป็นการจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลัง ผู้ว่าการแจ้งผู้รับตรวจดำเนินการ เพื่อให้มีการชดเชยค่าเสียหายหรือดำเนินการทางวินัย แล้วแต่กรณี (มาตรา ๕๕ วรรคสาม)

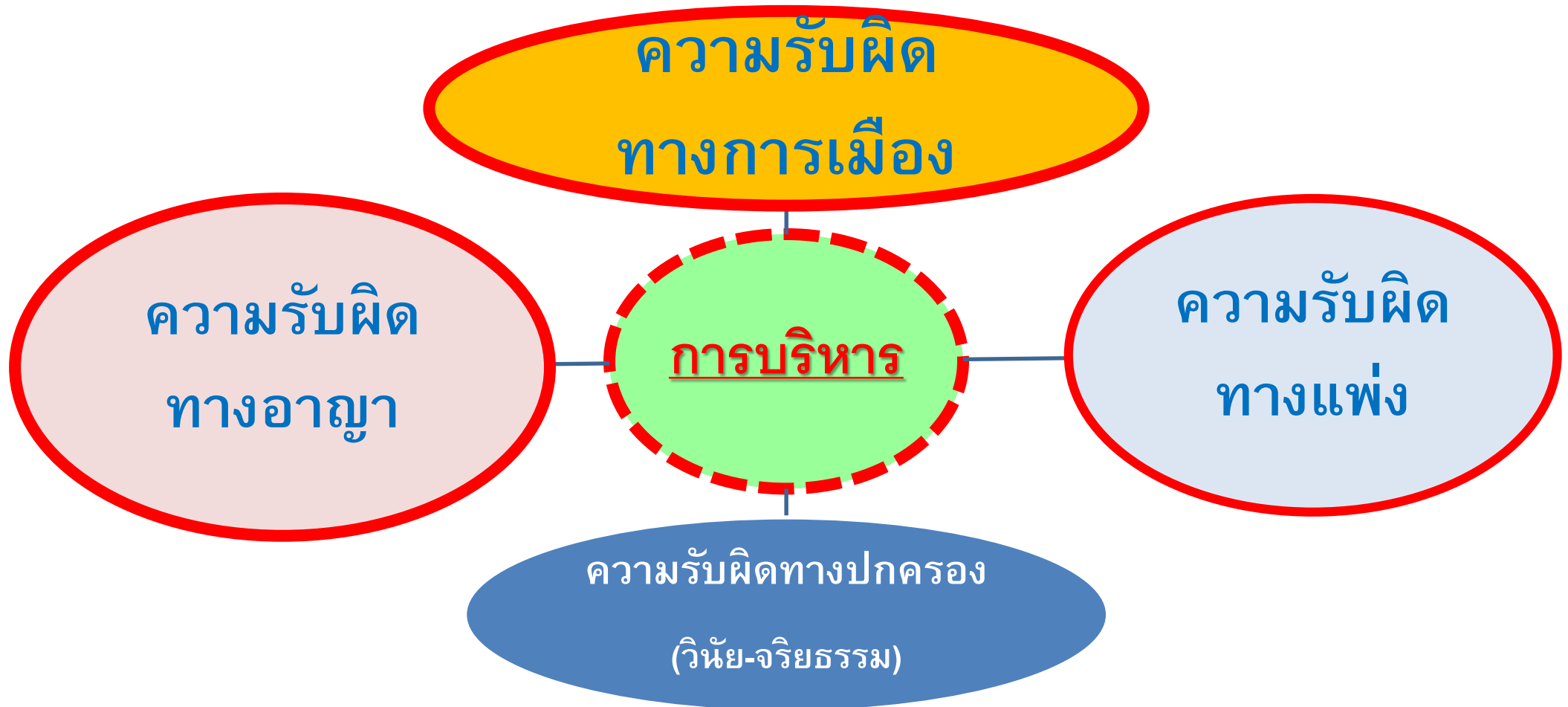
ภาพรวมความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ความรับผิดทางกฎหมายอันเกิดจากการบริหาร

- เป็น **ผล** ที่เกิดจาก **กระบวนการบริหารราชการแผ่นดิน** ซึ่งหากมีความผิดพลาดประการใด ก็ จะก่อให้เกิดความรับผิดทางกฎหมายตามมา

“หนึ่ง” การบริหาร

อาจนำมาซึ่งความรับผิดชอบหลากหลายเรื่องราว

หนึ่งการกระทำทางบริหาร

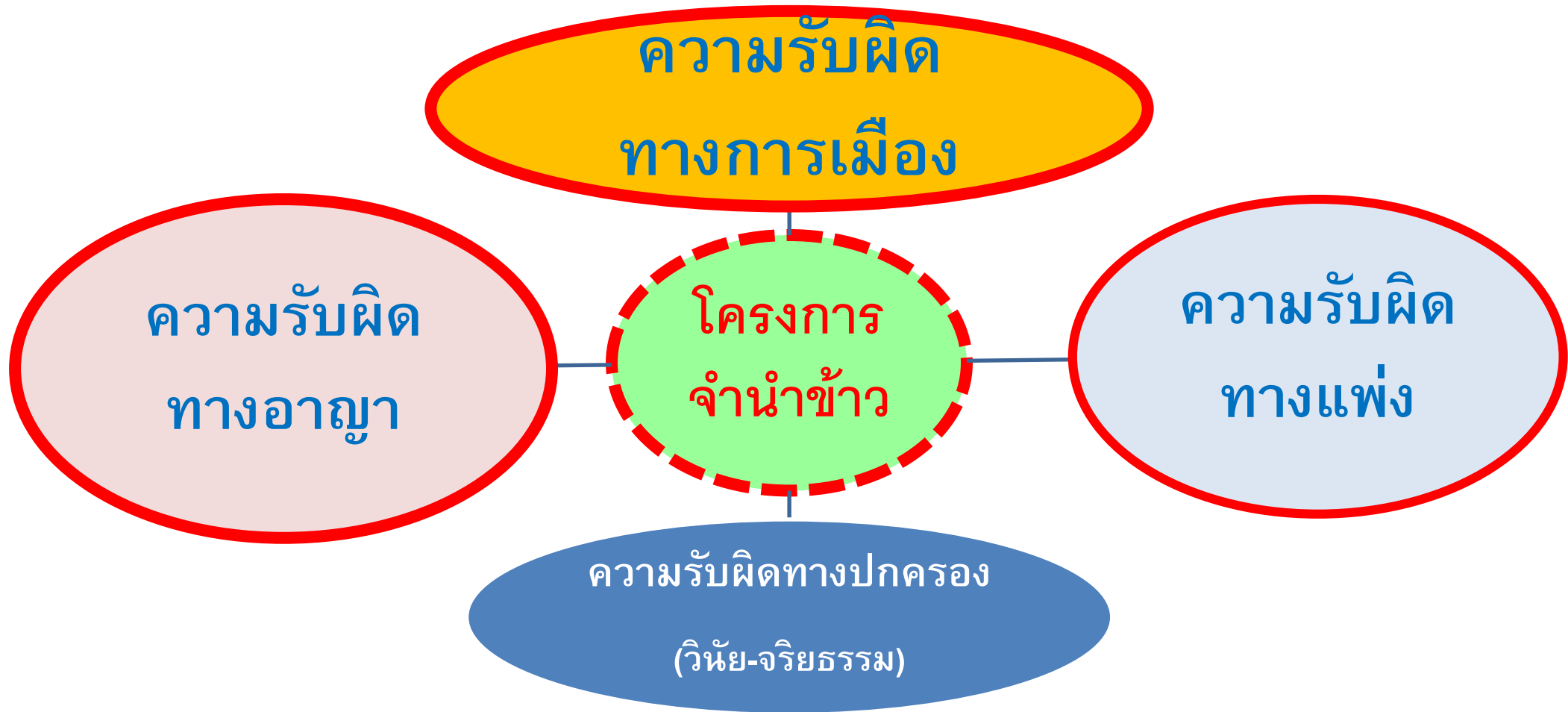
อาจนำมาซึ่งความรับผิดชอบหลากหลายเรื่องราว เช่น

1. ความรับผิดชอบทางการเมือง
2. ความรับผิดชอบทางอาญา
3. ความรับผิดชอบทางแพ่ง
4. ความรับผิดชอบปกครอง (วินัย จริยธรรม-
จรรยาบรรณ)

กรณีศึกษา 1 (landmark case 1)

การบริหารนโยบาย “จำนำข้าว”

กรณีศึกษา 1 (landmark case 1) การบริหารนโยบาย “จำนำข้าว”

การบริหารเชิงนโยบาย (Act of Government)

ความรับผิดชอบทางการเมือง

1. กระทู้ถาม (กระทู้ถามทั่วไป และกระทู้ถามสด)
2. การอภิปรายไม่ไว้วางใจ

คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ อม.๒๑๑/๒๕๖๐
(อัยการสูงสุด โจทก์ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จำเลย เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ละเว้น
การปฏิบัติหน้าที่ ป.อ.มาตรา ๑๕๗)

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ จำเลยต่อสู้ว่า โครงการรับจำนำข้าวเปลือกเป็นนโยบายของรัฐบาล คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจไต่สวนจำเลยในฐานะนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหารในการใช้อำนาจบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งเป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีและ กขช. จึงไม่อาจดำเนินคดีแก่จำเลยโดยลำพังได้ เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะเกิดเหตุบัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” แสดงว่าองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยแบ่งแยกออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ บริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ที่รัฐธรรมนูญแบ่งแยกองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็นแต่ละฝ่ายโดยให้มีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันไปนั้นมีเจตนารมณ์เพื่อให้เป็น

กลไกตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน และเมื่อพิจารณาบรรคสองของบทบัญญัติมาตราดังกล่าว
ที่ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล...ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม” แสดงว่า
การใช้อำนาจขององค์กรใช้อำนาจอธิปไตยแต่ละฝ่ายย่อมต้องเป็นไปตามบทกฎหมายและระเบียบ
ข้อบังคับต่าง ๆ และย่อมถูกตรวจสอบการใช้อำนาจที่ว่ามีได้ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบทางการเมือง
โดยองค์กรทางการเมืองด้วยกันเองหรือการตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการหรือศาล ตามแต่รัฐธรรมนูญ
จะบัญญัติกลไกในการตรวจสอบไว้ โดยฝ่ายบริหารซึ่งจำเป็นหัวหน้านั้น จะมีทั้งคณะรัฐบาลที่ต้อง
รับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไป และองค์กรฝ่ายปกครองซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชา
สูงสุดกับรัฐมนตรีแต่ละคนจะเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของกระทรวงหรือทบวงหรือสำนัก
นายกรัฐมนตรีที่ตนปกครองบังคับบัญชา เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๘
ได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะว่า “ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติ
แห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ตามมาตรา ๑๗๖ และต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทน
ราษฎรในหน้าที่ของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี”
ยิ่งแสดงให้เห็นชัดว่า การกระทำของฝ่ายบริหารทั้งสองส่วนย่อมต้องถูกตรวจสอบการใช้อำนาจ
เช่นเดียวกันกับองค์กรที่ใช้อำนาจรัฐโดยทั่วไป หากใช้ว่าจะอยู่นอกเหนือการตรวจสอบจากองค์กรใดไม่

แต่กลไกในการตรวจสอบจะด้วยวิธีไหน อย่างไร ย่อมเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ โดยรัฐธรรมนูญ
ได้บัญญัติการตรวจสอบต่อการกระทำในฐานะรัฐบาลหรือการกระทำทางรัฐบาลไว้ให้รัฐมนตรี
ต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในนโยบาย
ทั่วไปของคณะรัฐมนตรี และวางบทบาทของรัฐสภาให้เป็นผู้ตรวจสอบการดำเนินการของรัฐมนตรีนี้
เป็นไปตามบทบัญญัติหมวด ๖ รัฐสภา ส่วนที่ ๙ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน
มาตรา ๑๕๖ ถึงมาตรา ๑๖๒ เช่น การตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่
สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจ อันเป็นผลให้รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งหรือความเป็นรัฐมนตรี
สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามมาตรา ๑๘๐ หรือมาตรา ๑๘๒ แล้วแต่กรณี เป็นต้น หรือในหมวด ๑๒
การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่ง มาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๔
นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอาจถูกสมาชิกวุฒิสภาลงมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งได้ ซึ่งที่กล่าวมาเป็น
ความรับผิดชอบทางการเมืองที่ถูกตรวจสอบโดยรัฐสภา อันเป็นหลักการตรวจสอบถ่วงดุลโดยองค์กร
ทางการเมืองด้วยกันเอง การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้เช่นนี้แสดงว่ากฎหมายสูงสุด
ประสงค์ให้รัฐสภาเท่านั้นที่สามารถตรวจสอบการกระทำทางรัฐบาล ไม่ใช่ให้องค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ
เช่นศาลเข้าไปตรวจสอบ ดังนั้น ศาลจึงไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัยว่านโยบายของรัฐบาลใดชอบด้วยกฎหมาย

หรือมีความเหมาะสมหรือไม่ แต่ในส่วนการกระทำในฐานะฝ่ายปกครองหรือการดำเนินการทางปกครอง โดยเฉพาะจำเลยในฐานะนายกรัฐมนตรีหรือหัวหน้าฝ่ายปกครอง ซึ่งมีหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดินและบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑ (๑) และ (๓) ย่อมจะต้องถูกตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการหรือศาลได้ตามบทบัญญัติหมวด ๑๐ ศาล โดยหากการดำเนินการทางปกครองดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย หรือมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดซึ่งอาจมีความรับผิดทั้งทางปกครอง หรือทางแพ่ง หรือทางอาญา แล้วแต่กรณี ก็ต้อง

การนำนโยบายไปปรับใช้แล้วมีการทุจริตประพฤติมิชอบ
ความรับผิดทางอาญา

ปปช.
ปปท.

ความรับผิดทางอาญา
บทครอบครัววาร ป.อ. มาตรา ๑๕๗ ฯลฯ

โครงการ
จำนำข้าว

คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ อม.๑๗๘-๑๗๙/
๒๕๖๐ (อัยการ โจทก์ นายภูมิ สาระผล จำเลยที่ ๑ นายบุญทรงฯ จำเลยที่ ๒ และพวก)

- เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติ ความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ นายก ย. ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา มีนโยบายจำนำข้าวเปลือกเป็นนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก

ต่อ

ศาลพิเคราะห์แล้ว เห็นว่า การทำสัญญาแบบรัฐต่อรัฐย่อมก่อให้เกิดผลผูกพันต่อรัฐ คู่สัญญา ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามสัญญา ผู้มีอำนาจลงนามในสัญญาจึงต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐ ทั้งนี้ อาจเป็นการมอบหมายให้บุคคล หน่วยงาน องค์กร หรือ รัฐวิสาหกิจ มีวัตถุประสงค์สำคัญของการทำสัญญาคือต้องการระบายสินค้าออกนอกประเทศเพื่อให้สินค้าไปตกอยู่แก่รัฐผู้ซื้อและต้องการเงินตราต่างประเทศ โดยแนวปฏิบัติในการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐเริ่มต้นด้วยการทาบตาม มาพูดคุยระดับรัฐมนตรีในเวทีระหว่างประเทศ หรือการประสานงานทางการทูต หรือเป็นตัวแทนของรัฐที่เคยเป็นคู่ค้ากันมาก่อน ส่วนวิธีการซื้อขายด้วยการเจรจาระหว่างผู้แทนของแต่ละฝ่ายอาจไม่ต้องมีการประมูลแข่งขันราคากัน บางครั้งอาจตกลงซื้อขายในราคาต่ำกว่าตลาดเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ต่อ

สำหรับการซื้อขายข้าวกับสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นจะดำเนินการโดย China National Cereals, Oil and Foodstuff Import Export Corporation (COFCO) รัฐวิสาหกิจการค้าภาครัฐที่นำเข้าผลิตภัณฑ์ธัญพืชของสาธารณรัฐประชาชนจีนรวมถึงข้าว และแนวปฏิบัติที่ผ่านมา การซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนจะเจรจาผ่าน COFCO เท่านั้น โดยประเทศไทยไม่เคยขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐกับรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ ของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ต่อ

ภายหลังเริ่มต้นโครงการรับจำนำข้าว นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้ นายภูมิ สาระผล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว ซึ่งคณะรัฐมนตรีมอบหมายให้มีอำนาจให้ความเห็นชอบการขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ

โดยที่ประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวได้ให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์การระบายข้าวกรณีการขายแบบรัฐต่อรัฐให้รวมถึงการขายให้แก่รัฐวิสาหกิจด้วยและให้ใช้เกณฑ์ราคาขายแบบหน้าคลังสินค้าซึ่งผิดไปจากแนวทางปฏิบัติในกรณีการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ ส่อไปในทำนองว่าการจัดทำยุทธศาสตร์ การระบายข้าวเพื่อรองรับรัฐวิสาหกิจมาทำสัญญาแบบรัฐต่อรัฐโดยไม่ต้องได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของผู้ซื้อ

ต่อ

หลังจากนั้นนายภูมิได้ให้ความเห็นชอบผลการเจรจาซื้อขายข้าว 2 ฉบับ ให้ขายข้าวแก่บริษัท กว่างตง จำกัด รัฐวิสาหกิจมณฑลของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งไม่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลจีน 2 สัญญา

สัญญาฉบับที่ 1 ตกลงซื้อขายข้าวทุกชนิดในสต็อกของรัฐบาลไทย ปริมาณ 2,195,000 ตัน ในราคาตันละ 10,000 บาท ซึ่งต่ำกว่าราคาท้องตลาดทำให้ประเทศชาติเสียหายเป็นเงิน 9,717,165,177.90 บาท

สัญญาฉบับที่ 2 ตกลงขายข้าว 5 เปอร์เซ็นต์ ข้าวเหนียว 100 เปอร์เซ็นต์ ข้าวหอมมะลิหัก ปีการผลิต 2554/45 ปริมาณ 2,000,000 ตัน ทำให้ประเทศได้รับความเสียหาย 1,294,109,767.87 บาท

ต่อ

ต่อมานายบุญทรง เตริยาภิรมย์ ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และได้รับแต่งตั้งเป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวแทนนายภูมิ และได้ให้ความเห็นชอบสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐกับบริษัทกว้างตง 1 ฉบับ ลงวันที่ 3 กรกฎาคม 2555 ตกลงขายข้าวขาว 5 เปอร์เซ็นต์ และข้าวขาวหักเอวันเลิศ ปีการผลิต 2555 ปริมาณ 1,000,000 ตัน และมีการขอแก้ไขสัญญาปรับเพิ่มปริมาณข้าวขาว 5 เปอร์เซ็นต์ อีก 1,300,000 ตัน รวมเป็น 2,300,000 ตัน ทำให้ประเทศไทยได้รับความเสียหาย 5,694,748,116.09 บาท

นอกจากนี้ยังให้ความเห็นชอบให้ทำสัญญากับบริษัทห่ายหนาน จำกัด รัฐวิสาหกิจของมณฑลสาธารณรัฐประชาชนจีนตกลงซื้อขายข้าวเหนียวเอวัน ปริมาณ 65,000 ตัน ทำให้ประเทศไทยเสียหาย 162,665,563.30 บาท

ต่อ

โดยข้อตกลงตามสัญญาทั้งสี่ฉบับมีข้อพิรุธหลายประการ คือ วิธีการชำระ
เงินด้วยแคชเชียร์เช็ครัฐวิสาหกิจผู้ซื้อสามารถนำข้าวไปขายต่อประเทศที่สาม
เพื่อการพาณิชย์ได้ มีการแก้ไขสัญญาเพิ่มชนิดและปริมาณข้าวเรื่อย ๆ โดยไม่มี
การเจรจาต่อรองเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ

ภายหลังการซื้อขายทั้งสี่ฉบับปรากฏว่ามีการชำระค่าข้าวด้วยแคชเชียร์
เช็คภายในประเทศหลายร้อยฉบับและรับมอบข้าวไปโดยผู้รับมอบอำนาจที่เป็น
คนไทยแล้วนำไปขายต่อให้ผู้ประกอบการค้าข้าวภายในประเทศ โดยไม่มีการส่ง
ข้าวที่ซื้อขายไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือส่งออกไปประเทศอื่น

ต่อ

กระบวนการดังกล่าวกระทำโดย นายภูมิ นายบุญทรง นายอภิชาติ จันทรส์กุลพร (เสียเปรียบ) และพวก ร่วมกันนำ บริษัท กว่างตง จำกัด และ บริษัท ห่ายหนาน จำกัด รัฐวิสาหกิจของมณฑลมาขอซื้อข้าวกับกรมการค้าต่างประเทศ โดยแอบอ้างว่าได้รับมอบหมายจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนมาทำสัญญาซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐในราคาต่ำกว่าท้องตลาด โดยหลีกเลี่ยงการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมอันเป็นการเอาเปรียบแก่ กรมการค้าต่างประเทศ

พิพาทกว่า

- จำเลยที่ 1 ถึงที่ 21 ยกเว้นจำเลยที่ 3 และที่ 16 ซึ่งหลบหนี มีความผิดตามฟ้อง
- โดยให้จำคุกนายภูมิ 36 ปี นายบุญทรง 42ปี นายมนัส 40ปี นางทีम्मพร 32 ปี นายอัครพงศ์ 24 ปี นายอภิชาติ 48 ปี ส่วนจำเลยอื่นศาลลงโทษจำคุกลดหลั่นลงตามพฤติการณ์ ความร้ายแรงแห่งการทำความผิด
- พิพากษาให้ บริษัทสยามอินดิแก จำกัด จำเลยที่ 10 นายอภิชาติ จำเลยที่14 และ นายนิมล หรือ โจ จำเลยที่ 15 ร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายแก่กระทรวงการคลัง 16,912,128,273.66 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งนับตั้งแต่วันที่รับมอบข้าวตามสัญญาแต่ ละฉบับ จำเลยอื่นให้รับผิดชดใช้ค่าเสียหายตามส่วนเช่นเดียวกัน ให้ยกฟ้องจำเลยที่ 19 และจำเลยที่ 22 ถึงที่ 28

คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ อม.๒๑๑/๒๕๖๐
(อัยการสูงสุด โจทก์ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จำเลย เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ละเว้น
การปฏิบัติหน้าที่ ป.อ.มาตรา ๑๕๗)

- สำหรับพฤติการณ์ที่นำมาสู่คำพิพากษา เป็นผลสืบเนื่องจากโครงการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (จีทูจี) ซึ่งศาลฎีกาฯ มีคำวินิจฉัยชี้ว่า เป็นการขายที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมีการแอบอ้างสัญญาจีทูจี เพื่อนำข้าวมาเวียนขายแก่ผู้ค้าข้าวในประเทศ เป็นการแสวงหาผลประโยชน์โดยทุจริต ที่ผ่านมามีข้อมูล ทั้งการอภิปรายไม่ไว้วางใจของฝ่ายค้าน การตั้งกระทู้ถามในสภา และข่าวจากสื่อมวลชน แต่ น.ส.ยิ่งลักษณ์ กลับไม่ระงับยับยั้งจนเกิดความเสียหาย นำมาสู่คำพิพากษานี้
- การกระทำของจำเลยเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 (เดิม) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 123/1 ลงโทษจำคุก 5 ปี

ระดมสมอง หากย้อนเวลาได้ และเป็นนายก ย. จะดำเนินการเรื่องนี้
อย่างไร เพื่อไม่ให้ต้องรับผิดชอบทางอาญา

1.

2.

3.

4. ฯลฯ

การบริหารแล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานรัฐ
ความรับผิดทางแพ่ง

การเรียกให้ผู้กระทำผิดในโครงการจำนำข้าวชดใช้ค่าเสียหาย ศาลปกครองกลางตัดสินเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔

- ❖ มีการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่รัฐที่ทุจริตในโครงการจำนำข้าว ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้แก่รัฐ
- ❖ คดีนี้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาในคดีที่นายมนัส สร้อยพลอย ผู้ฟ้องคดีที่ 1 นาย ทิฆัมพร นาทวรทัต ผู้ฟ้องคดีที่ 2 นายอัฐฐิติพงศ์ หรืออัครพงศ์ ทีปวัชระ หรือช่วยเกลี้ยง ผู้ฟ้องคดีที่ 3 นายภูมิ สาระผล ผู้ฟ้องคดีที่ 4 และนายบุญทรง เตริยาภิรมย์ ผู้ฟ้องคดีที่ 5 กับ
- ❖ นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 กระทรวงการคลัง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4

ต่อ

❖ ผู้ฟ้องคดีทั้ง 5 ฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีทั้ง 5 ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้ง 4 ที่มีคำสั่งกระทรวงพาณิชย์ ลับ ที่ 453/2559 ลงวันที่ 19 กันยายน 2559 เรียกให้ผู้ฟ้องคดีทั้ง 5 รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่กระทรวงพาณิชย์ กรณีการระบายข้าวโดยเจรจาซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ จีทูจี (G to G) โดยให้ ผู้ฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 3 รับผิดชอบเป็นเงินคนละ 4,011,544,752.33 บาท ผู้ฟ้องคดีที่ 4 รับผิดชอบเป็นเงิน 2,242,571,739.67 บาท และผู้ฟ้องคดีที่ 5 รับผิดชอบเป็นเงิน 1,768,973,012.66 บาท

ต่อ

- ❖ คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยในสาระสำคัญว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และที่ 2 มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีทั้ง 5 ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้แก่กระทรวงพาณิชย์ตามความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
- ❖ ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีทั้ง 5 ปฏิบัติหน้าที่ในการระบายข้าว โดยการแบ่งหน้าที่กันทำ ในลักษณะจงใจกระทำต่อกระทรวงพาณิชย์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นเหตุให้กระทรวงพาณิชย์ได้รับความเสียหายตามสัญญาระบายข้าวรวม 4 ฉบับ คิดเป็นเงินจำนวน 20,057,723,761.66 บาท อันเป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ต่อ

- เมื่อค้ำหนึ่งถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีแล้ว มีเหตุให้ผู้ฟ้องคดีทั้ง 5 ไม่ต้องใช้เต็มจำนวนความเสียหาย ตามมาตรา 8 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 การมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดี 1 ที่ 2 ที่ 4 และที่ 5 รับผิดในอัตราร้อยละ 20 ของความเสียหายในแต่ละสัญญาที่แต่ละคนมีส่วนเกี่ยวข้อง จึงเป็นธรรมในแต่ละกรณีแล้ว

ต่อ

❖ แต่ในส่วนของผู้ฟ้องคดีที่ 3 เพียงมีส่วนเกี่ยวข้องเมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการสำนักบริหารการดำข้าว การมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีที่ 3 รับผิดชอบอัตราร้อยละ 20 เท่ากับผู้ฟ้องคดีที่ 1 ที่ 2 ที่ 4 และที่ 5 ในสัญญาฉบับที่ 1 และที่ 2 ซึ่งบางส่วนเกิดขึ้นก่อนผู้ฟ้องคดีที่ 3 จะได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการสำนักบริหารการดำข้าว จึงไม่เป็นธรรม

ต่อ

- การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และที่ 2 มีคำสั่งกระทรวงพาณิชย์ ลับ ที่ 453/2559 ลงวันที่ 19 กันยายน 2559 ให้ผู้ฟ้องคดีทั้ง 5 ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 เฉพาะส่วนของผู้ฟ้องคดีที่ 1 ที่ 2 ที่ 4 และที่ 5 ชอบด้วยกฎหมายแล้ว แต่ในส่วนของผู้ฟ้องคดีที่ 3 (นายอรรถนิติพจน์ หรืออัครพจน์ ทีปวัชระ หรือช่วยเกลี้ยง ผู้ฟ้องคดีที่ 3) ที่ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเกินกว่าจำนวน 2,694,464,066.21 บาท ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ต่อ

❖ พิพากษาเพิกถอนคำสั่งกระทรวงพาณิชย์ ลับที่ 453/2559 ลงวันที่ 19 กันยายน 2559 เฉพาะในส่วนที่เรียกให้ผู้ฟ้องคดีที่ 3 ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเกินกว่าจำนวน 2,694,464,066.21 บาท ยกฟ้องผู้ฟ้องคดีที่ 1 (นายกรัฐมนตรี) ที่ 2 ที่ 4 และที่ 5 คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

ศาลปกครองกลาง มีคำตัดสินคดี อดีตนายกยิ่งลักษณ์ ฟ้องเพิกถอนคำสั่ง
กระทรวงการคลังที่ให้ชดใช้ ๓.๕ หมื่นล้าน

- น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี กับพวกรวม 2 คน ยื่นฟ้องนายกรัฐมนตรี กับพวกรวม 9 คน กรณีขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งกระทรวงการคลัง ที่ให้ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน 35,000 ล้านบาท
- จากเหตุขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และประธานกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ปล่อยให้มีการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าว และเพิกเฉยไม่ระงับยับยั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ราชการตามอำนาจหน้าที่ เป็นเหตุให้กระทรวงการคลังได้รับความเสียหาย
- ศาลตัดสินว่า

วันที่ ๒ เม.ย.๒๕๖๔

ศาลปกครองกลางใช้เวลาอ่านคำพิพากษาประมาณ 2 ชั่วโมงเศษ

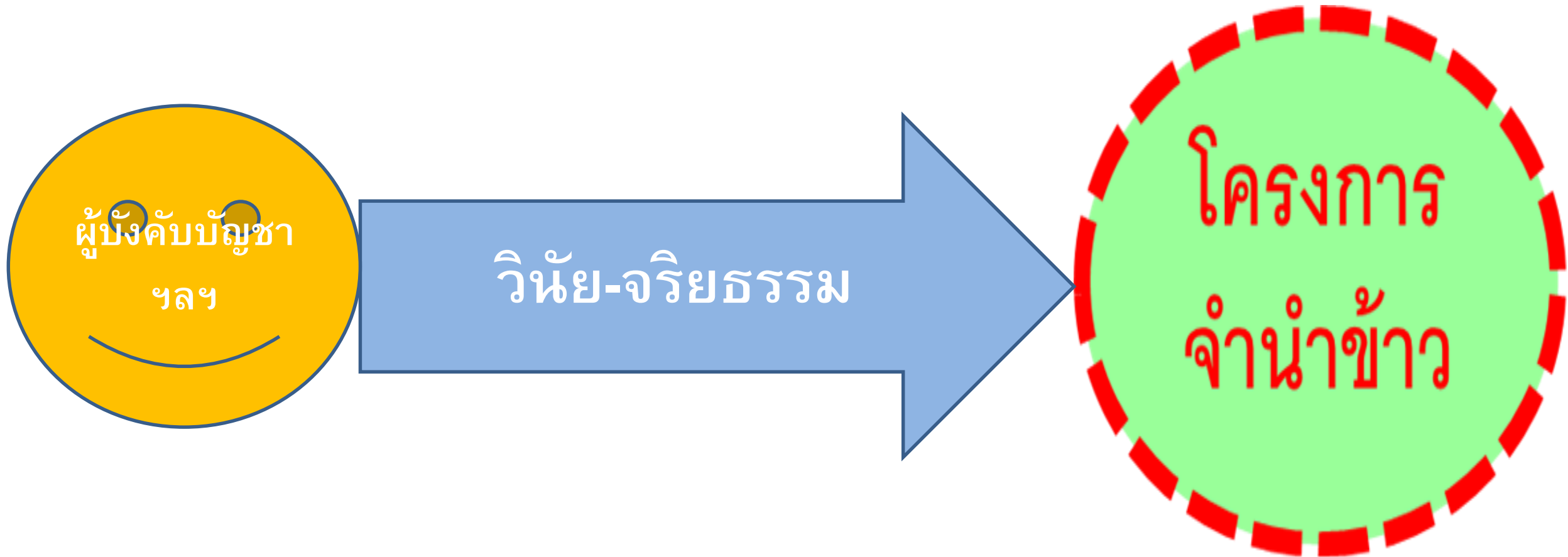
- มีคำสั่งเพิกถอน คำสั่งกระทรวงการคลัง ที่ 1351/2559 ลงวันที่ 13 ต.ค. 2559 ที่ให้ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชดใช้ค่าเสียหายทดแทนจากความเสียหายในโครงการรับจำนำข้าว จำนวน 20% หรือ ประมาณ 3.5 หมื่นล้านบาท ของความเสียหายทั้งหมด 1.78 แสนล้านบาท นอกจากนี้ยังให้เพิกถอนคำสั่งของกรมบังคับคดี กับพวกที่ออกคำสั่ง หรือประกาศใด ๆ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการอายัดทรัพย์สิน น.ส.ยิ่งลักษณ์

ต่อ

- ศาลปกครองกลางเห็นว่า น.ส.ยิ่งลักษณ์ ในฐานะนายกรัฐมนตรี และในฐานะประธาน กขช. ไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดว่าเป็นผู้กระทำให้เกิดความเสียหายในโครงการรับจำนำข้าวโดยตรง นอกจากนี้ โครงการรับจำนำข้าวยังดำเนินการตามนโยบายที่รัฐบาลแถลงต่อรัฐสภา เป็นนโยบายสาธารณะขนาดใหญ่ ใช้เงินเยอะ ย่อมมีการขาดทุน แต่ยังอยู่ในกรอบวินัยการเงินการคลัง โดยผ่านการวิเคราะห์ของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ และกระทรวงการคลัง เป็นต้น รวมถึง น.ส.ยิ่งลักษณ์ ในฐานะประธาน กขช. มีการนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาแล้ว
- ทั้งนี้ น.ส.ยิ่งลักษณ์ มิได้มีการกระทำเพียงลำพังในการอนุมัติโครงการ หรืออนุมัติงบประมาณ จึงรับฟังไม่ได้ว่า น.ส.ยิ่งลักษณ์ ในฐานะนายกรัฐมนตรี และในฐานะ กขช. กระทำการจงใจ หรือปล่อยปละละเลยให้เกิดการทุจริต หรือเพิกเฉย ไม่ระงับยับยั้งความเสียหายในโครงการรับจำนำข้าว จนเป็นเหตุให้ราชการเสียหายตาม มาตรา 10 ประกอบมาตรา 8 แห่ง พ.ร.บ.รับผิดทางละเมิดฯ แต่อย่างใด

การบริหารแล้วผิดพลาด

ความรับผิดชอบทางปกครอง (วินัย-จริยธรรม)

กรณีศึกษา 2 (landmark case 2)

รพท. เรียกเงินค่าเสียหายอดีตผู้ว่าการฯ จำนวน 1.8 แสนล้าน

กรณีศึกษา 2 (landmark case 2) ศาลฎีกายื่นยกฟ้อง “เริงชัย” อดีต

ผู้ว่าการ ธปท. ป้องค่าเงินบาทปี 40 ไม่ต้องใช้คืน 1.8 แสนล้าน

- ที่ศาลแพ่ง ถ.รัชดาภิเษก วันที่ (5 ต.ค.2559) เมื่อเวลา 13.30 น. ศาลนัดอ่านคำพิพากษาศาลฎีกา คดีที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และกองทุนรักษาระดับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ร่วมกันเป็นโจทก์ที่ 1-2 ยื่นฟ้องนายเริงชัย ณะระกานนท์ อดีตผู้ว่าการ ธปท. เป็นจำเลยเรื่องละเมิด จากกรณีออกคำสั่งทำธุรกรรมใช้เงินทุนสำรองไปปกปัองค่าเงินบาท (สวอป) เพื่อปกปัองค่าเงินบาท เมื่อมีวิกฤตเศรษฐกิจค่าเงินบาทลอยตัว ปี 2540 อันเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เรียกค่าเสียหายเป็นเงินจำนวน 186,015,830,720 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี

ต่อ

- คดีนี้เกี่ยวกับการยื่นฟ้องเมื่อ 12 ธ.ค. 2544 ระบุว่า ขณะนายเริงชัยเป็นผู้ว่าการ ธปท. และกรรมการกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ในปี 2539-2540 ได้อนุมัติให้นำเงินทุนสำรองทางการ แทรกแซงในตลาดเงินตราเพื่อรักษาเสถียรภาพค่าเงินบาททำให้ ธปท. ต้องรับภาระส่งมอบเงินดอลลาร์ จากการทำธุรกรรมขายดอลลาร์ในตลาดเงินตราคิดเป็นเงินบาทถึง 193,812.59 ล้านบาท แต่เนื่องจากการทำธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า (สวอป) ในช่วงวันที่ 1 พ.ย. 2539 - 30 มิ.ย. 2540 มีผลกำไร 7,298.771 ล้านบาท หักออกจากความเสียหายทั้งหมดแล้วจำเป็นต้องรับผิดชอบใช้ในส่วนขาดทุนในการทำธุรกรรมดังกล่าวให้โจทก์ทั้งสองพร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีของต้นเงิน 185,953,740,000 บาท นับแต่วันทำละเมิดเป็นต้นไปจนกว่าชำระเสร็จ ดอกเบี้ยคำนวณถึงวันฟ้องเป็นเงิน 62,090,720 บาท รวมทั้งสิ้นเป็นทุนทรัพย์ที่ฟ้องเป็นเงิน 186,015,830,720 บาท ขอให้ศาลออกหมายเรียกจำเลยมาพิจารณาพิพากษา พร้อมทั้งให้จำเลยชำระเงินจำนวน 186,015,830,720 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี

ต่อ

- ศาลชั้นต้น มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 31 พ.ค. 2548 ให้นายเริงชัยจำเลยใช้เงิน 185,953,740,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 นับตั้งแต่วันที่ 24 มิ.ย. 2541 แก่ ธปท.โจทก์ที่ 1 และยกฟ้องกองทุนฯ โจทก์ที่ 2 เนื่องจากไม่มีหน้าที่ทำธุรกรรมค่าเงินบาท ซึ่งนายเริงชัยได้ยื่นอุทธรณ์ ต่อมาศาลอุทธรณ์มีคำตัดสินเมื่อวันที่ 2 พ.ย. 2553 พิพากษากลับให้ยกฟ้องนายเริงชัย เนื่องจากเห็นว่าการกระทำของนายเริงชัยขณะนั้นไม่ได้เป็นการกระทำโดยประมาท แต่เป็นไปตามวิสัยที่เกิดขึ้นขณะนั้นตามความเหมาะสม และการพิจารณาถึงมาตรการใด ๆ ก็ได้หาหรือในขณะ ไม่ใช่การตัดสินใจด้วยความประมาทเล็กน้อยเพียง

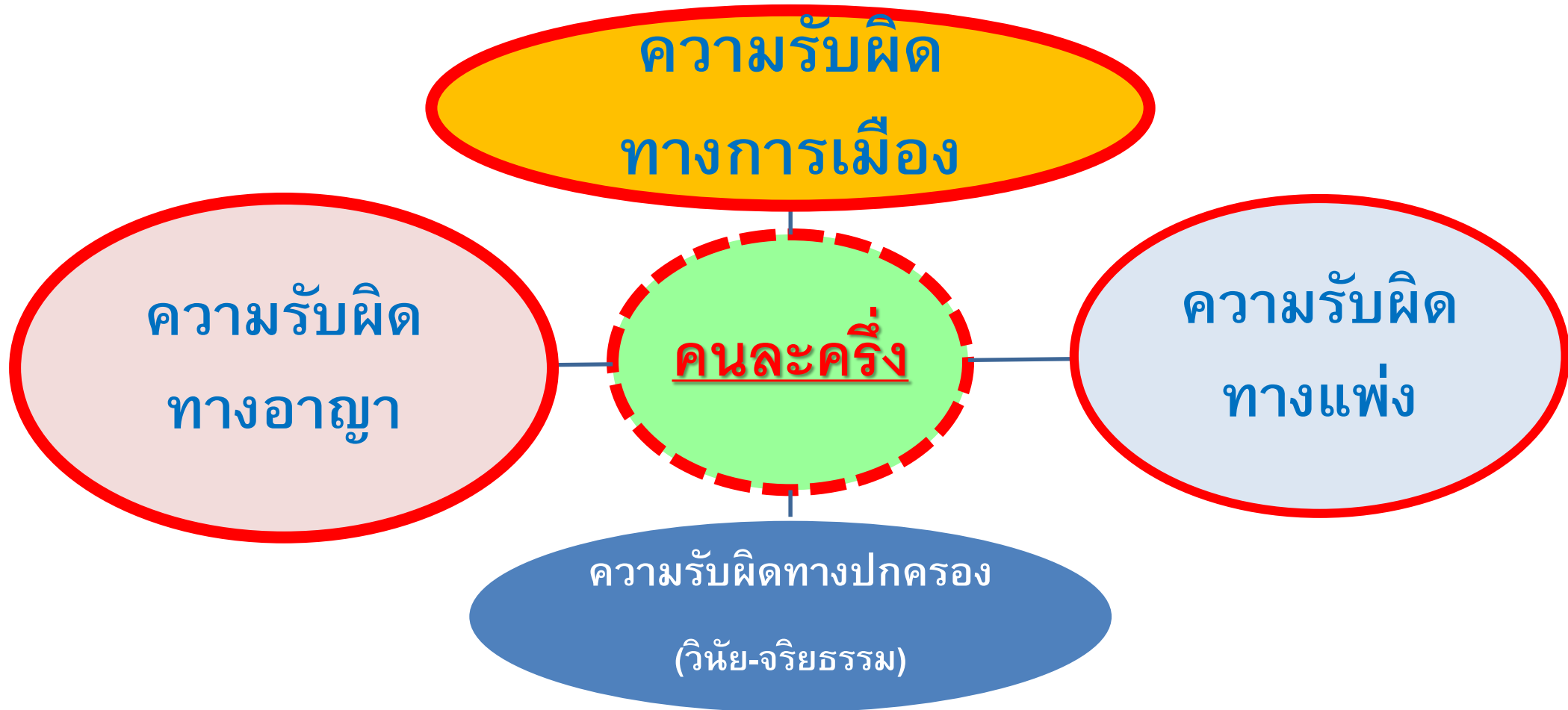
ลำพัง

สิ่งที่เรียนรู้จากกรณีศึกษาที่ ๒ ได้แก่

- ✓ การดำเนินการอย่างรอบคอบ
- ✓ ทหารเรือในขณะ ไม่ใช้การตัดสินใจด้วยความประมาทเล็กน้อยเพียงลำพัง

“หนึ่ง” การบริหาร ชวนคิด

อาจนำมาซึ่งความรับผิดชอบหลากหลายเรื่องราว

สาระสำคัญของกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

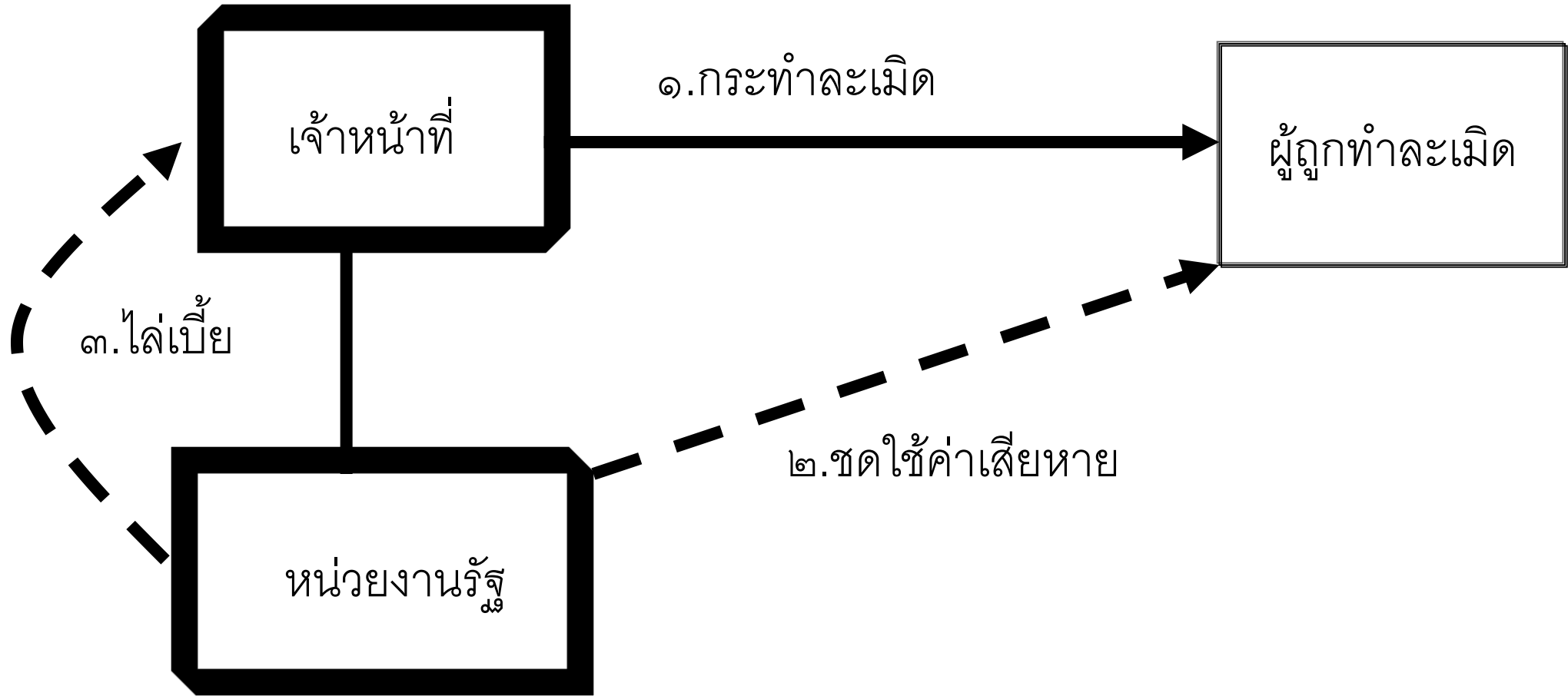
กฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

๑. สภาพปัญหาหาก่อนใช้กฎหมาย

เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดในหน้าที่ราชการ ผู้เสียหายที่ถูกทำละเมิดสามารถฟ้องเรียกให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัดให้ร่วมรับผิดกับเจ้าหน้าที่ได้ เมื่อหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าเสียหายแล้วก็สามารถไปไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ได้ ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๗๖

สภาพการณ์นี้ ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่กล้าใช้อำนาจตัดสินใจกระทำการใดเพราะหากผิดพลาดแล้วก็ต้องรับผิดชดใช้ บางครั้งต้องผ่อนส่งจนกว่าจะออกจากราชการ

นอกจากนี้ กฎหมายบางเรื่องกำหนดสิทธิพิเศษแก่เจ้าหน้าที่ ทำให้เกิดความล้าหลังของกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.๒๕๘๓ มาตรา ๑๔๗ กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ต้องรับผิดชอบหากไม่ทำละเมิด (หรือ ป.วิ.พ. มาตรา ๒๙๖)

อนึ่ง พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดรายละเอียดการปฏิบัติ ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาประกอบด้วยเสมอ

๒. สาระสำคัญของกฎหมายความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ ด้านสาระบัญญัติ

- (๑) ความรับผิดของรัฐต่อผู้เสียหายเป็นไปเหมือนเดิมตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๒๐ อย่างไรก็ตามเป็นการกระทำละเมิดหรือไม่ ต้องพิจารณาตามกฎหมายละเมิด ถ้าไม่เป็นละเมิดก็ไม่ต้องรับผิด
- (๒) การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่จะต้องรับผิดนี้ อาจมาจากการออกคำสั่งทางปกครอง(นิติกรรมทางปกครอง) หรือ ปฏิบัติการทางปกครอง ก็ได้
- (๓) เจ้าหน้าที่ หมายถึง ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง กรรมการ ฯลฯ
- (๔) ยกระดับความรับผิดเป็นการส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ โดยแบ่งระดับการกระทำละเมิด ออกเป็น ๓ ระดับ คือ

ระดับการกระทำละเมิด ๓ ระดับ

จงใจ

ประมาทเลินเล่อ
อย่างร้ายแรง

ประมาทเลินเล่อ
ธรรมดา

-ระดับแรก จงใจ

-ระดับสอง ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

-ระดับสาม ประมาทเลินเล่อธรรมดา

โดยเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวเฉพาะกรณีกระทำละเมิดในระดับแรกและระดับที่สอง ส่วนระดับที่สาม หน่วยงานของรัฐจะรับผิดชอบ

(๕) การไล่เบียดไม่ได้ยึดหลักไล่เบียดเต็มจำนวน

(๖) ผู้กระทำละเมิดหลายคนไม่ต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม

(๗) ค่าสินไหมทดแทนผ่อนชำระได้

(๘) กรณีหน่วยงานของรัฐถูกเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดก็ใช้หลักเกณฑ์ข้างต้น โดยหน่วยงานของรัฐมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าเสียหาย

แนวคำวินิจฉัยศาลปกครอง “จงใจ”

ชวนคิด

- การที่เจ้าหน้าที่รัฐอยู่ที่ไม่สามารถถอดเอกสารใดได้ตามกฎหมาย แต่ก็ได้ออกเอกสารนั้นไป ถือว่า “จงใจ” หรือไม่?

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๓๖/๒๕๕๑

- การที่นาย ช. เจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดินของกรมที่ดินได้ดำเนินการออก น.ส.๓ ให้แก่นาย ข. โดยอ้างหลักฐานการครอบครองที่ดินแปลงอื่นมาใช้เป็นหลักฐานในการออก น.ส.๓ ก. ให้แก่นาย ข. โดยอ้างหลักฐานการครอบครองที่ดินสำหรับที่ดินแปลงอื่น และได้มีการรังวัดรวมเอาที่ดินของบุคคลอื่นเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อที่ดินตาม น.ส.๓ ก. ด้วย อีกทั้งยังได้จัดทำเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนการบันทึกเสนาสนายอำเภอเพื่อพิจารณามีคำสั่งและลงนามในหนังสือรับรองการทำประโยชน์อันเป็นความเท็จทั้งสิ้น ส่วนนาย ส. ปลัดอำเภอ รักษาราชการแทนนายอำเภอ ผู้มีอำนาจหน้าที่ลงนามใน น.ส.๓ ก. ตามกฎหมาย ก็ได้ลงนามตามบันทึกเสนาสนของนาย ข. โดยมีได้ตรวจสอบเอกสารประกอบการพิจารณาออก น.ส.๓ ก. ทั้งที่กฎหมายให้ความไว้วางใจในตัวข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวว่าจะใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารว่าถูกต้องแล้วค่อยลงนาม หากนาย ส. ตรวจสอบด้วยความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์ก่อนลงนาม จะพบว่า ส.ค.๑ ที่นำมาใช้เป็นหลักฐานในการออก น.ส.๓ ก. มีอาณาเขตข้างเคียงไม่ถูกต้องตรงกับ น.ส.๓ ก. ถือได้ว่า นาย ช. กระทำด้วยความจงใจ และนาย ส. กระทำด้วยความประมาทเลินเล่อดำเนินการออก น.ส.๓ ก. ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น เมื่อ น.ส.๓ ก. เป็นเอกสารที่รับรองว่า นาย ข. เป็นผู้สิทธิครอบครอง ทั้งนาย ช. และนาย ส. ก็ย่อมจะสังเกตเห็นได้ตั้งแต่ในเวลาที่ได้ดำเนินการออก น.ส.๓ ก. ว่า นาย ข. อาจจะนำที่ดินตาม น.ส.๓ ก. ไปจำนองประกันการชำระหนี้ และผู้ที่รับจำนองหรือรับโอนย่อมจะมีเหตุผลอันควรเชื่อได้ว่าหนังสือรับรองการทำประโยชน์ซึ่งเป็นเอกสารมหาชนเป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อขายให้ผู้ฟ้องคดีและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ถูกเพิกถอนเนื่องจากไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ถือสิทธิครอบครองที่ดินตาม น.ส.๓ ในเวลาที่ถูกเพิกถอนได้รับความเสียหาย ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการที่นาย ช. กระทำด้วยความจงใจ และนาย ส. กระทำด้วยความประมาทเลินเล่อ ถือเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี

ชวนคิด

- การที่เจ้าหน้าที่รัฐรู้อยู่แล้วว่าเรื่องใดไม่อาจอนุมัติได้ แต่ได้ใช้ดุลพินิจอนุมัติไป ถือว่า “จงใจ” หรือไม่?

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๗/๒๕๕๒

- การที่ผู้ฟ้องคดี (ผู้อำนวยการโรงเรียน) ซึ่งมีอำนาจตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ.๒๕๒๗ จะต้องใช้ดุลยพินิจจัดให้ข้าราชการที่มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านให้เข้าพักอาศัยในบ้านพักราชการที่ว่างอยู่ก่อนนั้น แต่กลับมีคำสั่งอนุมัติให้นางสาว ส. ใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการทั้ง ๆ ที่รู้อยู่แล้วว่ามีบ้านพักครูว่างอยู่และมีสภาพสมบูรณ์ เหมาะที่จะให้ข้าราชการครูเข้าพักอาศัยได้ นอกจากนั้น ยังรู้อยู่แล้วว่าการอนุมัติตั้งแต่เดือน ก.พ. ๒๕๓๙ ถึงเดือน ก.ย. ๒๕๔๑ เป็นการอนุมัติที่ผิดระเบียบ พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการจงใจกระทำผิดต่อกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ ทำให้ราชการได้รับความเสียหาย อันถือเป็นการกระทำละเมิด

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 13/2561

- ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 66 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์แก่การรังวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่และคนงานมีสิทธิเข้าไปในที่ดินของผู้มีสิทธิในที่ดินหรือผู้ครอบครองในเวลากลางวันได้ แต่ต้องแจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบเสียก่อน วรรคสอง บัญญัติว่า ในกรณีต้องสร้างหมุดหลักฐานการแผนที่ในที่ดินของผู้ใด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสร้างหมุดหลักฐานเองได้ตามความจำเป็น เมื่อผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า นายช่างรังวัดชำนาญงาน สังกัดผู้ถูกฟ้องคดีได้เข้ามารังวัดและนำเสาปูนปักเป็นรั้วล้อมรอบด้วยลวดหนามในบริเวณที่ดินที่เป็นโฉนดเลขที่ 2133 ดังกล่าว โดยไม่ได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบเพื่อไปคอยระวังชี้แนวเขตที่ดิน กรณีพิพาทตามคำฟ้องจึงเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของนายช่างรังวัดที่เป็นเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รับกระทำการโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายที่ดิน จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย

แนวคำวินิจฉัยศาลปกครอง
“ประมาทเล็กน้อย”

ประมาทเลินเล่อ คือ

- การกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจำเป็นต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้เพียงพอไม่ โดยเปรียบเทียบกับบุคคลที่ต้องมีความระมัดระวังตามพฤติการณ์และตามฐานะในสังคมเช่นเดียวกับผู้กระทำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งความระมัดระวังของบุคคลต้องพิจารณาตามวิสัยและพฤติการณ์

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๐/๒๕๕๒

- แม้ข้อเท็จจริงจะรับฟังได้อย่างที่ผู้ฟ้องคดี (เทศบาลเมือง) กล่าวอ้างว่า ผู้ฟ้องคดีขับรถเร็วเกินกว่าที่แท้จริง แต่ข้อเท็จจริงดังกล่าวมิได้แสดงให้เห็นว่าในภาวะที่มีรถยนต์บรรทุกกระบะเร่งเครื่องแซงรถยนต์บรรทุกสิบล้อเข้ามาในช่องทางเดินรถของผู้ฟ้องคดีอย่างกะทันหันนั้น ผู้ฟ้องคดีอาจใช้ความระมัดระวังแม้เพียงเล็กน้อยอย่างไรก็อาจป้องกันมิให้รถยนต์ที่ผู้ฟ้องคดีขับเกิดความเสียหายได้ แต่ผู้ฟ้องคดีกับมิได้ใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นเลย การอ้างว่าผู้ฟ้องคดีขับรถมาด้วยความเร็วเกินกว่าที่แจ้งเพียงประการเดียวยังไม่เพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าเป็นสาเหตุให้เกิดการละเมิดในครั้งนี้ เพราะข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า มีรถยนต์บรรทุกกระบะแซงรถยนต์บรรทุกสิบล้อเข้ามาในช่องทางเดินรถของผู้ฟ้องในระยะกระชั้นชิดด้วย ดังนั้นข้อเท็จจริงจึงยังไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีขับรถด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.434/2556

- การที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นหัวหน้าสวนป่าทราบว่ามิชานบ้านบุกรุกสวนป่าเพื่อปลูกต้นยูคาลิปตัส แต่ไม่รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ได้แจ้งความดำเนินคดีแก่ผู้บุกรุก ทั้งไม่เคยขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ถือเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้ฟ้องคดีจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ถูกฟ้องคดี

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.848/2556

นาง ช. ขอรังวัดแบ่งแยกที่ดินเป็น 6 แปลง เจ้าหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี (กรมที่ดิน) ทำการรังวัดที่ดินเพื่อคำนวณเนื้อที่ดินแปลงแยกที่ 1 จำนวนสามครั้ง ผลการรังวัดเฉลี่ยคือ 2 ไร่ 3 งาน แต่เจ้าหน้าที่เขียนรายการผิดพลาดเป็น 3 ไร่ 3 งาน เป็นเหตุให้ออกโฉนดแปลงแยกที่ 1 เป็น 3 ไร่ 3 งาน ซึ่งเป็นการออกโฉนดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต่อมานาง ช.ชายที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่นาย ด. และผู้ฟ้องคดีซื้อที่ดินต่อจากนาย ด. โดยชำระราคาที่ดินตามเนื้อที่ในโฉนด ความเสียหายจากการที่ผู้ฟ้องคดีชำระราคาเกินกว่าความเป็นจริงเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ในสังกัดผู้ฟ้องคดี เมื่อการรังวัดและออกโฉนดดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่อยู่ในสังกัดจึงต้องรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีได้กระทำ

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 259/2558

- ผู้ถูกฟ้องคดี (องค์การบริหารส่วนตำบลวัดสุวรรณ) ละเลยต่อหน้าที่ไม่ดูแลรักษาป้ายจราจรเดือนที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย อันอาจจะทำให้เกิดปัญหาผู้ใช้ถนนเวลากลางคืนได้เพราะป้ายจราจรมีสภาพซีดจาง แต่การละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าวไม่ถึงขนาดที่จะทำให้ผู้ใช้ถนนเวลากลางคืนด้วยความระมัดระวังไม่สามารถจะสังเกตเห็นป้ายจราจรที่ผู้ถูกฟ้องคดีจัดทำไว้แต่อย่างใด การที่บุตรของผู้ฟ้องคดีชั้นบรรณนัตมาประสบอุบัติเหตุบริเวณดังกล่าวจนเสียชีวิต เพราะความประมาทเลินเล่อของบุตรผู้ฟ้องคดีที่ชั้นบรรณนัตด้วยความเร็วสูง จึงไม่สามารถหยุดรถได้ทันเมื่อมาถึงบริเวณที่เกิดเหตุ การที่บุตรผู้ฟ้องคดีประสบอุบัติเหตุบริเวณดังกล่าวจนเสียชีวิตในบริเวณดังกล่าว จึงเป็นผลโดยตรงจากความประมาทเลินเล่อของบุตรผู้ฟ้องคดีแต่เพียงผู้เดียว แม้ผู้ถูกฟ้องคดีจะมีความบกพร่องในการบำรุงรักษาถนนสายดังกล่าวอยู่บ้าง ก็มิได้มีส่วนทำให้เกิดอุบัติเหตุกับบุตรผู้ฟ้องคดี จนเป็นเหตุให้เสียชีวิต

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 223/2558

กรณีเชื่อว่ามิกระแสไฟฟ้าว่อออกมาจากระบบไฟฟ้าส่องสว่างของกรมทางหลวง เป็นเหตุให้ไปรื้อซื้อตู้ขั้วขึ้นรถจักรยานยนต์จนหมดสติและจมน้ำที่ท่วมขังในบริเวณดังกล่าวถึงแก่ความตาย เหตุที่เกิดไฟรั่วดังกล่าวย่อมเกิดจากการที่กรมทางหลวงไม่ดำเนินการตรวจสอบระบบการติดตั้งสายไฟฟ้าให้ได้มาตรฐานตามข้อกำหนด รวมถึงการตรวจสอบอุปกรณ์และระบบตัดไฟฟ้าอัตโนมัติให้สามารถใช้งานได้ตามปกติ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลโดยตรงจากการละเลยต่อหน้าที่ของกรมทางหลวง อันเป็นความประมาทเลินเล่อของเจ้าหน้าที่กรมทางหลวงและเป็นการกระทำละเมิด

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 269/2560

- กรณีเจ้าหน้าที่ไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ผู้เสียหายต้องฟ้องกระทรวงการคลังให้รับผิดชอบแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่กระทำไปในการปฏิบัติหน้าที่
- มาตรา 8 วรรคแรก บัญญัติว่า “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐ ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง”
- เมื่อหน่วยงานรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกแล้ว หน่วยงานรัฐสามารถไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดได้ถ้าเป็นการจงใจหรือประมาทเลินเล่อร้ายแรงเท่านั้น
- เมื่อหน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกแล้ว กรณีเจ้าหน้าที่ประมาทเลินเล่อธรรมดา หน่วยงานของรัฐไม่มีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ ค่าสินไหมทดแทนจึงตกเป็นพับแก่หน่วยงานทั้งหมด หน่วยงานของรัฐจะไล่เบี้ยได้เฉพาะกรณีจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๐๔/๒๕๖๑ (ประชุมใหญ่)

- เมื่อผู้ฟ้องคดีครอบครองใน น.ส. ๓ ก. ที่เอกสารสิทธิออกโดย
ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงได้รับความเสียหายจากการต้องเสีย
สิทธิครอบครองในที่ดิน การกระทำของเจ้าหน้าที่ที่ออก
เอกสารสิทธิจึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย
ความจงใจหรือประมาทเลินเล่อและเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับ
ความเสียหาย

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๖๑/๒๕๖๒

คณะกรรมการกำหนดราคากลางคำนวณค่าแรงงานผลิตพลาสติก ทำให้ราคาสูงเกินจริง เป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาท
เลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ผู้รับผิดชอบในฐานะคณะกรรมการกำหนดราคากลางแล้ว ไม่ต้องรับผิดชอบในฐานะ
เจ้าหน้าที่พัสดุอันเป็นการกระทำมูลเดียวกันอีก

๓. ความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ที่ทำการละเมิดต่อบุคคลภายนอก

การใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายนี้เมื่อเจ้าหน้าที่กระทำการละเมิด ผู้เสียหายสามารถเลือกได้ ๒
ทางเลือก คือ

ทางเลือกแรก ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอต่อหน่วยงานของรัฐ

(๑) ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการละเมิดสังกัด

(๒) หน่วยงานของรัฐรับคำขอแล้วพิจารณาและมีคำสั่งโดยไม่ชักช้าภายใน ๑๘๐ วัน แต่อาจขยาย
ได้อีกไม่เกิน ๑๘๐ วัน

(๓) ผู้เสียหายไม่พอใจคำสั่ง อาจอุทธรณ์ต่อศาลปกครองได้ภายใน ๙๐ วัน

ทางเลือกสอง ผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

(๑) การฟ้องคดีกรณีเป็นการละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐเป็นจำเลย จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

(๒) กรณีเจ้าหน้าที่กระทำความผิดนอกหน้าที่ราชการ ต้องฟ้องเจ้าหน้าที่ จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

(๓) หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นจำเลย อาจขอให้ศาลเรียกเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐเข้ามาเป็นคู่ความร่วมได้

(๔) ถ้าศาลยกฟ้องเพราะฟ้องผิด อายุความจะขยายออกไปเป็น ๖ เดือนนับแต่คดีถึงที่สุด

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๑๗/๒๕๕๐

- กรณีที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีอาจยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ หรืออาจใช้สิทธิทางศาลเพื่อเรียกให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้วแต่กรณี ได้

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๓/๒๕๔๘

- ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ฯ ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ในสังกัดหน่วยงานของรัฐนั้นได้กระทำไปในการปฏิบัติหน้าที่ แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถึงที่ ๕ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ (หน่วยงานของรัฐ) ให้ร่วมรับผิดชอบกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ในผลแห่งละเมิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถึงที่ ๕ ได้กระทำต่อผู้ฟ้องคดีในการปฏิบัติหน้าที่

ชวนคิด

- การที่ผู้ใหญ่บ้านซึ่งไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการสร้างถนน ได้เข้าดำเนินการสร้างถนนแล้วรุกกล้าที่ดินเอกชน เช่นนี้จะฟ้องละเมิดต่อตัวหน่วยงานของรัฐได้หรือไม่? หรือต้องฟ้องตัวเจ้าหน้าที่?

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๘๔/๒๕๔๖

- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ไม่ได้บัญญัติให้
ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในการสร้างถนน การที่ผู้ผูกฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านเข้า
ดำเนินการสร้างถนนพิพาทที่ผู้ฟ้องคดีและราษฎรยกที่ดินและสละเงินให้สร้างนั้นจึง
มิใช่เป็นการกระทำในหน้าที่หรือใช้อำนาจทางปกครองของผู้ใหญ่บ้าน แต่กระทำใน
ฐานะส่วนตัวทางสังคม แม้ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าผู้ผูกฟ้องคดีทำถนนรุกล้ำเข้ามาในที่ดิน
ของผู้ฟ้องคดีผิดจากข้อตกลง ก็มิใช่เป็นการใช้อำนาจทางปกครองในอำนาจหน้าที่
ของผู้ใหญ่บ้าน
- **หมายเหตุ – หลัก คือ** เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัวต่อผู้เสียหายในผลแห่ง
ละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ (มาตรา ๖)

ข้อสังเกต

การฟ้องคดีเกี่ยวกับการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ จะฟ้องที่ศาลไหนมีข้อพิจารณาดังนี้

(๑) กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดซึ่งไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายต้องฟ้องเจ้าหน้าที่ และฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม

(๒) กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย เช่น ออกคำสั่งแล้วสร้างความเสียหาย กรณีนี้ต้องฟ้องยังศาลปกครอง

(๓) กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย แล้วสร้างความเสียหาย เช่น แพทย์โรงพยาบาลรัฐทำการรักษาคนไข้ แล้วประมาททำให้คนไข้ได้รับอันตราย หรือคนขับรถของราชการขับรถชนผู้อื่นได้รับความเสียหาย กรณีนี้ต้องฟ้องคดียังศาลยุติธรรม

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ
ละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

หมวด ๒

กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก
(เฉพาะส่วนที่สำคัญ)

การแจ้งผู้บังคับบัญชาว่ามีการละเมิดเกิดขึ้น

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเห็นว่าความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องในการที่ตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นรัฐมนตรีหรือกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งไม่สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดหรือผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชา ให้ดำเนินการตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) และให้นำข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การรับคำขอที่ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้ยื่นสังกัด หรือกระทรวงการคลัง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่มิได้สังกัดหน่วยงานใด หรือหน่วยงานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่ง ในกรณีที่ความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน รับคำขอนั้นและดำเนินการตามระเบียบนี้โดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอผิดหน่วยงาน ให้หน่วยงานผู้รับคำขอรีบส่งเรื่องไปยังหน่วยงานของรัฐที่เห็นว่าเป็นหน่วยงานของรัฐที่จะต้องรับผิดชอบพิจารณาต่อไปและให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบกรณีดังกล่าวนี้ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนับแต่วันที่ได้รับความขอที่ส่งมานั้น

การตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด

ข้อ ๓๓ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๓๒ และ
หน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอไว้เห็นว่า เป็น
เรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน ให้แต่งตั้งคณะกรรมการ
เพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า

กรณีที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอ

ข้อ ๓๔ ในกรณีที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ให้หน่วยงานของรัฐที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนปฏิบัติตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ให้คิดดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยผิดนัดนับแต่วันกระทำละเมิดในจำนวนเงินที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอจนถึงวันชำระค่าสินไหมทดแทน

กรณีและผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล

ข้อ ๓๕ ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล ให้ผู้มีอำนาจ แต่งตั้งตั้งคณะกรรมการโดยไม่ชักช้า เว้นแต่จะได้มีการตั้ง คณะกรรมการดังกล่าวไว้แล้ว และให้ประสานงานกับสำนักงาน อัยการสูงสุดเพื่อเตรียมการต่อผู้คดีต่อไป พร้อมทั้งรายงานให้ กระทรวงการคลังทราบและปฏิบัติตามที่ได้รับคำแนะนำจาก กระทรวงการคลัง

การเรียกเจ้าหน้าที่มาเป็นคู่ความในคดี

ข้อ ๓๖ ถ้าผู้แต่งตั้งเห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หรือเมื่อได้ฟังความเห็นของคณะกรรมการหรือได้รับทราบผลการพิจารณาของกระทรวงการคลังแล้ว เห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเข้ามา เป็นคู่ความในคดีด้วย

ข้อ ๓๗ ถ้าผลการพิจารณาของผู้แต่งตั้งยุติเป็นที่สุดว่า ความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ได้ กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องไม่มีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดี แต่ถ้าผู้เสียหายได้ ฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลก่อนแล้วหรือมีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดีก่อนแล้ว ให้ผู้แต่งตั้ง แจ้งผลการพิจารณาให้พนักงานอัยการเพื่อแถลงต่อศาล เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสพ้นจากการเป็น คู่ความในคดี และขอให้พนักงานอัยการช่วยเหลือทางคดีแก่เจ้าหน้าที่ในระหว่างนั้นด้วย

กรณีหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกในความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น

ข้อ ๓๘ ในกรณีหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่ และเพียงใด เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาไล่เบี่ยเอาจากเจ้าหน้าที่ในภายหลัง ซึ่งคณะกรรมการ ผู้แต่งตั้ง และกระทรวงการคลังแล้วแต่กรณี ต้องพิจารณาด้วยว่าจะมีการไล่เบี่ยหรือไม่ หรือจะไล่เบี่ยให้ชัดใช้เพียงใด และให้นำข้อ ๒๒ ถึงข้อ ๒๙ มาใช้บังคับกับการชัดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหาย โดยอนุโลม

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก
(ลงวันที่ ๓ ต.ค. ๒๕๕๔)

ข้อ ๒ ในกรณีที่ผู้เสียหาย ทายาท หรือผู้จัดการมรดกของผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ยื่นคำ
ขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นได้กระทำในการปฏิบัติ
หน้าที่อันเป็นการละเมิดต่อผู้เสียหาย เมื่อหน่วยงานของรัฐผู้รับคำขอได้ดำเนินการตามขั้นตอนใน
หมวด ๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทาง
ละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว หากเห็นว่าเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอ การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใด เพียงใด ให้หน่วยงานของ
รัฐพิจารณากำหนดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สิน แก่ร่างกาย
หรือชีวิต ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามข้อ ๓ หรือข้อ ๔ แล้วแต่กรณี

(ต่อ) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สิน

ข้อ ๓ ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สิน ถ้าเป็นความเสียหายเกิดแก่เงิน ให้ใช้เป็นเงินตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความเสียหายเกิดแก่ทรัพย์สินอื่น ให้ใช้ราคาสุทธิหลังหักค่าเสื่อมราคาแล้ว หรือใช้ค่าซ่อมเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิม โดยมีหลักฐาน เช่น ภาพถ่ายของทรัพย์สินที่เสียหาย ค่าซ่อมตามใบเสร็จรับเงินของบริษัท ห้างหรือร้านที่ทำการซ่อม และใบกำกับภาษี เป็นต้น

ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดมีหน้าที่ในการพิจารณากำหนดจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ตามความเหมาะสมและเป็นธรรม แล้วนำเสนอให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐผู้แต่งตั้งพิจารณาสั่งการต่อไป

การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินเพื่อให้ได้ราคาทรัพย์สินสุทธิตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่กระทรวงการคลังกำหนดในการเรียกให้ผู้ต้องรับผิดชอบละเมิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ โดยอนุโลม

(ต่อ) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ร่างกายหรือชีวิต

ข้อ ๔ ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ร่างกายหรือชีวิต ได้แก่

(๑) ค่าใช้จ่ายที่ผู้เสียหายต้องเสียไปเป็นค่ารักษาพยาบาล ให้ชดใช้เท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็น ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ต่อผู้เสียหายหนึ่งราย โดยมีใบเสร็จรับเงินของสถานพยาบาลมาแสดงเป็นหลักฐาน

(๒) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างเจ็บป่วย

ก. กรณีผู้เสียหายที่มีรายได้ไม่แน่นอนหรือไม่มีรายได้ประจำ หากระหว่างเจ็บป่วยต้องขาดประโยชน์การทำมาหาได้ไป ให้ชดใช้ความเสียหายตามช่วงเวลาที่ยุ่เสียหายไม่สามารถไปทำงานได้ โดยคำนวณตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ตามเขตจังหวัดซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้เสียหาย ณ วันที่ได้รับความเสียหาย ไม่เกินวันละ ๓๐๐ บาท ตามจำนวนวันที่แพทย์มีหนังสือรับรองให้หยุดรักษาตัว แต่ไม่เกิน ๖๐ วัน ต่อผู้เสียหายหนึ่งราย

ต่อ

ข. กรณีผู้เสียหายที่มีรายได้ประจำ หากระหว่างเจ็บป่วยไม่สามารถไปทำงานได้และไม่ได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนจากนายจ้าง ให้ชดเชยความเสียหายตามช่วงเวลาของผู้เสียหายไม่สามารถไปทำงานได้ โดยคำนวณตามอัตราค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่นายจ้างหรือหน่วยงานต้นสังกัดจ่ายให้ ณ วันที่ได้รับความเสียหาย ไม่เกินเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตามจำนวนวันที่แพทย์รับรองให้หยุดรักษาตัว แต่ไม่เกิน ๒ เดือน ต่อผู้เสียหายหนึ่งราย

ต่อ

(๓) ค่าชดเชยแทนการสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานของอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนของร่างกาย โดยมีหลักฐานทางการแพทย์ว่าผู้เสียหายที่ต้องสูญเสียอวัยวะไปนั้นตกเป็นผู้พิการหรือทุพพลภาพ ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความสำคัญของอวัยวะที่สูญเสียไป โดยให้พิจารณาว่าอวัยวะที่สูญเสียไปนั้นทำให้เป็นอุปสรรคหรือเสียความสามารถในการทำงานหรือในการประกอบวิชาชีพหรือในการดำรงชีพมากน้อยเพียงใด การพิจารณาว่าอวัยวะส่วนใดมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ให้เทียบเคียงกับกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและอัตราในการจ่ายเงินสงเคราะห์ และกำหนดลักษณะของความพิการทุพพลภาพขนาดหนักจนเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการประกอบอาชีพหรือในการดำรงชีพ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยอนุโลม แต่ทั้งนี้ ให้จ่ายได้ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ต่อผู้เสียหายหนึ่งราย

ต่อ

(๔) ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการจัดการศพตามประเพณีทางศาสนา หรือประเพณีแห่งท้องถิ่น ให้ชดใช้ตามที่จ่ายจริง ไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท ต่อผู้เสียหายที่เสียชีวิตหนึ่งราย

(๕) ค่าขาดไร้อุปการะ ให้พิจารณาว่าทายาทของผู้เสียหายที่ถึงแก่ความตายนั้น ต้องเป็นทายาทผู้มีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากผู้ตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยจ่ายให้ทายาทคนละ ๒๐,๐๐๐ บาท ต่อผู้เสียหายที่เสียชีวิตหนึ่งราย

(ต่อ) หัวหน้าหน่วยงานเจ้าของงบประมาณมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาค่าสินไหมทดแทนที่จะต้องจ่าย

ข้อ ๕ การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามข้อ ๓ และข้อ ๔ จะต้องให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเจ้าของงบประมาณที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ การพิจารณาให้ความเห็นชอบให้กระทำภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการสอบสวน

(ต่อ) อื่น ๆ

ข้อ ๖ ให้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแจ้งผลการพิจารณาวินิจฉัยแก่ผู้ยื่นคำขอทราบโดยเร็ว

กรณีเป็นที่พอใจของผู้ยื่นคำขอให้ดำเนินการตามข้อ ๗ ต่อไป

กรณีผู้ยื่นคำขอยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัย ผู้ยื่นคำขอมีสติพิพ้องคดีต่อศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง ที่มีอำนาจพิจารณาคดีภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ข้อ ๗ การเบิกจ่ายเงินเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ให้กระทำภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอตอบรับผลการวินิจฉัยตามข้อ ๖

ข้อ ๘ ค่าสินไหมทดแทนที่เกินกว่าจำนวนที่กำหนดตามข้อ ๓ และข้อ ๔ หรือค่าสินไหมทดแทนกรณีอื่น อันพึงมีนอกเหนือจากประกาศนี้ ให้หน่วยงานของรัฐขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นรายกรณี

๕. ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่ท่าละเมิด ต่อหน่วยงานของรัฐ

๑. เงื่อนไขของความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่
๒. ขั้นตอนการดำเนินการให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ
๓. การเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐและอายุ
ความ

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิด โดยมีได้เกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานก็จะเรียกให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบไม่ได้

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๗/๒๕๔๖ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าความเสียหายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงิน มีได้เกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง องค์การบริหารส่วนตำบลจึงไม่มีอำนาจเรียกให้เจ้าหน้าที่การเงินรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง ประกอบกับ มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหน่วยงาน

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๖๒/๒๕๔๙ ประชาสงเคราะห์จังหวัดนำ
รถยนต์ของทางราชการไปเก็บรักษาที่บ้านพัก อันเป็นการฝ่าฝืนต่อระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรถราชการ พ.ศ.๒๕๒๓ ประกอบกับบ้านพักไม่มี
รั้วรอบขอบชิด เป็นเส้นทางสาธารณะ บุคคลทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน
ได้ ไม่ได้เป็นที่รโหฐานส่วนตัวและไม่ได้มีการจัดเวรยามรักษา จึงน่าจะคาด
เห็นความไม่ปลอดภัยในการเก็บรักษารถยนต์ จึงถือได้ว่า เป็นการกระทำโดย
ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อกรม
ประชาสัมพันธ์

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหน่วยงาน (ต่อ)

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๖๗/๒๕๕๐ หัวหน้าส่วนโยธาซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ควบคุมงานโครงการก่อสร้างถนนลูกรัง ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ควบคุมงานตามที่ระเบียบกำหนดไว้ ถือว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงต้องรับผิดชอบทางราชการในความเสียหายที่เกิดขึ้นตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ

กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหน่วยงาน (ต่อ)

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๓๘/๒๕๔๙ นาย ก. เป็นกรรมการตรวจการจ้าง ได้ลงชื่อตรวจรับสินค้าโดยไม่ได้รับตรวจสินค้าจริง จึงเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

หลักเกณฑ์การเรียกให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทน ต้องคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณี

- กรณีที่หน่วยงานรัฐมีส่วนผิดด้วย จะเรียกให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบเปอร์เซ็นต์ไม่ได้ เช่น
- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ ๑๔๗/๒๕๕๐ การที่นักรักษาการโรงพยาบาลของรัฐโดยไม่ใช้ความระมัดระวังในการดูแลรักษาทรัพย์สินของทางราชการดังเช่นวิญญูชนพึงกระทำ จนเป็นเหตุให้คนร้ายลักเอาเครื่องคอมพิวเตอร์ไปจำนวน ๒๙ ตัว อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย แต่โดยที่นักรักษาการโรงพยาบาลได้มีหน้าที่โดยตรงในการรักษาความปลอดภัย และมหาวิทยาลัยก็ได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่โดยตรงในการรักษาความปลอดภัย ทั้งที่ทรัพย์สินมีมูลค่าสูง แต่ได้ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติราชการตามปกติมาอยู่เวรโดยไม่มีผู้ตรวจเวรและไม่มีระเบียบข้อบังคับหรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาเวรยาม ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในกรณีนี้ รวมทั้งความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐแล้ว การที่มหาวิทยาลัยให้นักรักษาการโรงพยาบาลรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๒๐ ของความเสียหายหลังจากหักค่าเสื่อมแล้ว จึงเป็นการเหมาะสมและชอบด้วยกฎหมาย

หลักเกณฑ์การเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ต้องคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณี (ต่อ)

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๐๙/๒๕๖๑

- แม้ว่าการกระทำของนาง ส. จะถือเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม แต่มิได้เกิดจากเจตนาทุจริตของนาง ส. เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากความบกพร่องของหน่วยงานปกครองด้วย หน่วยงานต้องรับผิดชอบตามสัดส่วนดังกล่าว

หลักเกณฑ์การเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ต้องคำนึงถึงความผิดหรือความบกพร่องของ
หน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมด้วย

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๓๘-๓๓๙/๒๕๔๙ นาย ก. เป็นกรรมการตรวจการ
ตรวจการจ้าง ได้ลงชื่อตรวจรับสินค้าโดยไม่ได้ตรวจสอบสินค้าจริง จึงเป็นการกระทำโดย
ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่เนื่องจาก นาย น. ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เวร
รักษาการณ์ประตูเรือนจำ ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญ ไม่อาจละทิ้งหน้าที่ไปปฏิบัติหน้าที่
อย่างอื่นได้ และได้รับแต่งตั้งให้เป็นการตรวจรับสินค้าอีกหน้าที่หนึ่งไปพร้อมกัน
แม้ว่านาย ก. จะไม่ได้ทักท้วงขอให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาทบทวนคำสั่งให้ทำหน้าที่
คณะกรรมการตรวจรับสินค้าก็ตาม แต่ก็ต้องถือว่าความเสียหายที่นาย ก. ลงชื่อตรวจรับ
สินค้าโดยไม่ได้ตรวจสอบสินค้าจริงเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงและต้องรับผิดชอบใช้
ค่าสินไหมทดแทน จึงให้หักส่วนความรับผิดชอบที่เกิดจากระบบงานดังกล่าวออกร้อยละ ๕๐
ของความเสียหาย

หลักเกณฑ์การเรียกให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทน ต้องคำนึงถึงความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมด้วย (ต่อ)

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๖๓๙/๒๕๖๑

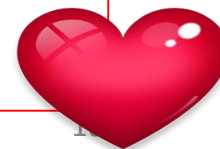
- ข้อเท็จจริงในคดีไม่ปรากฏว่าได้มีการดำเนินการสอบสวนเพื่อหาตัวเจ้าหน้าที่ที่พึงต้องให้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีดังกล่าว โดยเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ได้ปล่อยให้เวลาล่วงเลยมาจนถึงปี ๒๕๔๓ และไม่ปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐ คือ จังหวัดอุดรดิตถ์ที่มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้วางระบบงานในการเร่งรัดติดตามการดำเนินการเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายแต่อย่างใด การกระทำละเมิดดังกล่าวจึงเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบดำเนินงานส่วนรวม

กรณีการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน พิจารณาความรับผิดชอบส่วนของการกระทำ ผู้ใดมีส่วนในการละเมิดมากกว่าก็ต้องรับผิดชอบมากกว่า หากมีส่วนทำละเมิดเท่ากันก็รับผิดชอบเท่ากัน

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๗๖/๒๕๕๐ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (กระทรวงการคลัง) ได้แบ่งส่วนความรับผิดชอบโดยให้นาย ด. หัวหน้างานบัญชีรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ ๖๐ เนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นที่ใกล้ชิดกับผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งหมดมากกว่าและให้ผู้ฟ้องคดี (สรรพากรอำเภอ) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในสำนักงานรับผิดชอบในอัตราส่วนร้อยละ ๔๐ ของค่าเสียหายทั้งหมด เห็นว่ากรณีละเมิดในคดีนี้มีใช้เกิดจากผู้ฟ้องคดีและนาย ด. จงใจกระทำละเมิด อันจะถือว่าเป็นร่วมกันกระทำละเมิด หากแต่เป็นเรื่องต่างคนต่างทำละเมิด จึงต้องรับผิดชอบในผลละเมิดเฉพาะส่วนที่ตนได้กระทำลง ซึ่งตามมาตรา ๘ วรรคสี่ มิให้นำหลักลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้แบ่งส่วนความรับผิดชอบระหว่างผู้ฟ้องคดีและนาย ด. ในอัตราร้อยละ ๔๐ และร้อยละ ๖๐ ของค่าเสียหายทั้งหมด การแบ่งส่วนความรับผิดชอบในอัตราดังกล่าวเหมาะสมแล้ว

กรณีการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน พิจารณาความรับผิดชอบตามส่วนของการกระทำ ผู้ใดมีส่วนในการละเมิดมากกว่าก็ต้องรับผิดชอบมากกว่า หากมีส่วนทำละเมิดเท่ากันก็รับผิดชอบเท่ากัน

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 456/2550
- นายสมชาย (ผู้ฟ้องคดี) ดำรงตำแหน่งสรรพากรอำเภอคลองเตย นาย ส.ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้ารับชำระภาษี นายณัฐ ดำรงตำแหน่งสรรพากร 3 มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับเช็คส่งจ่าย นายณัฐทุจจริตย์ยกยอกเงินของทางราชการตั้งแต่วันที่เดือนมีนาคม 2540 จนถึงเดือนตุลาคม 2541 รวมเป็นเงินที่ยกยอก 4,170,329.32 บาท คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงส่วนใหญ่เห็นว่า นายณัฐตั้งใจทุจจริตย์ยกยอกเงินของทางราชการ จึงต้องรับผิดชอบเพียงผู้เดียว แต่ผู้ฟ้องคดีและนายสมชายในฐานะผู้บังคับบัญชาประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติราชการเป็นความผิดวินัย แต่กรรมการส่วนน้อยเห็นว่าผู้ฟ้องคดีและนายสมชายต้องรับผิดชอบในฐานะผู้บังคับบัญชา กรมสรรพากรเห็นด้วยกับเสียงข้างน้อยกว่า ผู้ฟ้องคดีต้องรับผิดชอบทางแพ่ง 199,893.บาท กระทรวงการคลังเห็นว่าผู้ฟ้องคดีปล่อยปละละเลยไม่กำกับดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ และมีได้ขอเช็คจากเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบ เป็นเหตุให้นายณัฐ ทุจจริตเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายร้อยละ 40 เป็นเงิน 1,668,131.73 บาท ส่วนนาย ส.ในฐานะหัวหน้างานรับผิดชอบร้อยละ 60 กรมสรรพากรมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีชี้แจงตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่ง แต่กรมสรรพากรไม่รับอุทธรณ์ จึงฟ้องคดีให้เพิกถอนคำสั่งให้คดีจ่ายเงิน

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๘๖/๒๕๖๐

- เมื่อหน่วยงานทางปกครอง มีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องดูแลรักษาถนนในพื้นที่ให้มีความมั่นคงแข็งแรงและมีความสะดวกปลอดภัยแก่ผู้ใช้ถนนในการเดินทางสัญจร แต่กลับปล่อยปละละเลย มิได้เข้าไปควบคุมดูแลการขุดถนนเพื่อวางท่อระบายน้ำ ทั้งมิได้มีการจัดทำป้ายแสดงข้อแนะนำหรือคำเตือนการใช้เส้นทางหรือข้อห้ามการใช้เส้นทางพิพาท จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้นกับผู้ใช้เส้นทางดังกล่าว จึงถือว่ากระทำละเมิดอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ แต่เมื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ใช้เส้นทางด้วยส่วนหนึ่ง ผู้ใช้เส้นทางที่ได้รับ ความเสียหาย จึงต้องรับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทนในความเสียหายร่วมด้วย ตามสัดส่วนที่แต่ละฝ่ายได้มีส่วนในกรกระทำผิดและก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ
ละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

หมวด ๑

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ
(เฉพาะส่วนที่สำคัญ)

การแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาเมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๗ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

การตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด

ข้อ ๘ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดขึ้นคณะหนึ่ง โดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร

กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดว่าในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่จำนวนเท่าใด จะให้มีผู้แทนของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการไว้ด้วย

การแจ้งเหตุละเมิดกรณีเจ้าหน้าที่รัฐทำละเมิดต่อหน่วยงานรัฐแห่งอื่น

ข้อ ๙ ถ้าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายแจ้งต่อผู้บังคับบัญชา และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัด เว้นแต่

(๑) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นรัฐมนตรี ให้แจ้งต่อนายกรัฐมนตรี

(๒) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้แจ้งต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

(๓) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้แจ้งต่อกระทรวงการคลัง

(๔) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชาและมีใช้ปฏิบัติงานในราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งต่อผู้มีอำนาจกำกับดูแล ผู้แต่งตั้งตน หรือผู้ซึ่งสั่งให้ตนปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

อำนาจในการตั้งกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด กรณีเจ้าหน้าที่รัฐ
ทำละเมิดต่อหน่วยงานรัฐแห่งอื่น

ข้อ ๑๐ ในกรณีความเสียหายเกิดขึ้นตามข้อ ๙ ให้หัวหน้า
หน่วยงานของรัฐที่ได้รับ ความเสียหายและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่
เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดหรือผู้ซึ่งระเบียบนี้กำหนดให้เป็นผู้รับแจ้งตามข้อ
๙ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณี มีอำนาจร่วมกันแต่งตั้ง
คณะกรรมการ

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ

ข้อ ๑๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการกระทำละเมิด โดยตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง รับฟังพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่

กระทรวงการคลังอาจกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริง การทำบันทึกและการรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไปได้

ข้อ ๑๕ คณะกรรมการต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

การรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ ทางละเมิด

ข้อ ๑๖ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วให้เสนอความเห็นไปยังผู้
แต่งตั้ง ถ้าผู้แต่งตั้งขอให้ทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการรีบ
ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ผู้แต่งตั้งกำหนด

ความเห็นของคณะกรรมการต้องมีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่แจ้งชัด
และต้องมีพยานหลักฐานที่สนับสนุนประกอบด้วย

ความเห็นของคณะกรรมการไม่ผูกมัดผู้แต่งตั้งหรือรัฐที่จะมีความเห็น
เป็นอย่างอื่น

การวินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ และการส่งเรื่องให้ กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ข้อ ๑๗ เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการแล้ว ให้วินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด แต่ยังมีต้องแจ้งการสั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ให้ผู้แต่งตั้งส่งสำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ
เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ให้กระทรวงการคลังพิจารณาโดยไม่ชักช้า และให้มีอำนาจตรวจสอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
ในกรณีที่เห็นสมควรจะให้บุคคลใดส่งพยานหลักฐานหรือมาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการพิจารณาเพิ่มเติม
อีกก็ได้

ในระหว่างการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการให้ตระเตรียมเรื่องให้พร้อม
สำหรับการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทน หรือดำเนินการฟ้องคดีเพื่อมิให้ขาดอายุความ
สองปีนับจากวันที่ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการ

ต่อ

ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหกเดือน ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เว้นแต่ในกรณีหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

การมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

ข้อ ๑๘ เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็น
ของกระทรวงการคลังและแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ รวมทั้งราชการส่วนท้องถิ่น
รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตาม
กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้แต่งตั้งของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นสั่ง
การไปตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

เมื่อหน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามวรรคหนึ่งสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลัง
แล้ว ให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ผู้ต้องรับผิดชอบชำระค่าสินไหมทดแทนหรือฟ้องคดีต่อศาล
อย่าให้ขาดอายุความ

ต่อ

ในกรณีที่ปรากฏตามความเห็นของกระทรวงการคลังว่ามีผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพิ่มขึ้นหรือต่างไปจากจำนวนที่ผู้แต่งตั้งส่งให้ตรวจสอบ หากยังไม่เคยมีการสอบผู้นั้นในฐานะผู้ต้องรับผิดชอบมาก่อน ให้ผู้แต่งตั้งเรื่องให้คณะกรรมการทำการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบผู้นั้นเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งการ ถ้าผลของคำวินิจฉัยของผู้แต่งตั้งตรงกับความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการให้ผู้นั้นรับผิดชอบแล้วรายงานกระทรวงการคลังเพื่อทราบ ถ้าผลของคำวินิจฉัยของผู้แต่งตั้งต่างไปจากความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งรายงานกระทรวงการคลังพิจารณาให้ความเห็นอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๑๗ วรรคสี่และวรรคห้ามาใช้บังคับโดยอนุโลม

คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบทางแพ่ง ของกระทรวงการคลัง

ข้อ ๒๑ ในการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้มี “คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบทางแพ่ง” เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นต่อกระทรวงการคลัง

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งประกอบด้วยอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และผู้แทนกระทรวงการคลังตามจำนวนที่จำเป็น ซึ่งปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้ง เป็นกรรมการ

คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบทางแพ่งอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายได้

ในการประชุมของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบทางแพ่งให้นำความในข้อ ๑๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

กรณีความเสียหายเกิดแต่เงิน

**ข้อ ๒๒ ในกรณีที่ความเสียหายเกิด
แก่เงิน ให้ใช้เงินแต่เพียงอย่างเดียว**

กรณีที่มีความเสียหายมิได้เกิดแก่เงิน

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่ความเสียหายมิได้เกิดแก่เงิน จะดำเนินการดังต่อไปนี้แทนการชำระเงินก็ได้

(๑) ชดใช้เป็นทรัพย์สินอย่างเดียวกันโดยมีสภาพ คุณภาพ ปริมาณ และลักษณะเดียวกันกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายและใช้งานแทนได้เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย โดยทำสัญญายินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นทรัพย์สินดังกล่าว

(๒) ซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่ชำรุดเสียหายให้คงสภาพเดิม โดยทำสัญญาว่าจะจัดการให้ทรัพย์สินคงสภาพเหมือนเดิมภายในเวลาไม่เกินหกเดือน

(๓) การชดใช้เป็นทรัพย์สินหรือการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่แตกต่างไปจาก (๑) หรือ (๒) ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน

การชดใช้ค่าเสียหายเป็นทรัพย์สินหรือการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้มีการตรวจรับตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุของทางราชการหรือของหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ

การทำสัญญาตามวรรคหนึ่งต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกัน และในกรณีที่เห็นสมควรจะให้อ่างหลักประกันด้วยก็ได้

กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตาย

ข้อ ๒๔ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตาย ให้รีบดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยอนุโลมเพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็วและระมัดระวังอย่าให้ขาดอายุความมรดก ในกรณีที่ผู้แต่งตั้งเห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐ ให้ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องผู้จัดการมรดกหรือทายาทต่อไป ในกรณีของผู้แต่งตั้งร่วมถ้ามีความเห็นแตกต่างกันให้ดำเนินการไปพลางก่อนตามความเห็นของผู้แต่งตั้งสำหรับหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย และถ้าต่อมามีข้อยุติเป็นประการใดให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงการดำเนินการไปตามนั้น

กรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบและขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทน

ข้อ ๒๕ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบและขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนไม่ว่าจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใด ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายกำหนดจำนวนเงินที่ขอผ่อนชำระนั้นตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงรายได้ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพตามฐานานุรูปของเจ้าหน้าที่ ความรับผิดชอบที่บุคคลนั้นมีอยู่ตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย

ในการให้ผ่อนชำระ ต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกัน และในกรณีที่เห็นสมควรจะให้วางหลักประกันด้วยก็ได้

กรณีเจ้าหน้าที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้

ข้อ ๒๗ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แม้ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายพิจารณาผ่อนผันตามความเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนดและต้องไม่ดำเนินคดีล้มละลายแก่ผู้นั้น แต่ถ้าการที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้นั้นเกิดจากการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงเพื่อให้หน่วยงานของรัฐไม่ได้รับชำระหนี้ครบถ้วน ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินคดีล้มละลาย

การประนีประนอมยอมความ

ข้อ ๒๘ การประนีประนอมยอมความไม่ว่าจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน เว้นแต่กระทรวงการคลังจะประกาศกำหนดเป็นอย่างอื่น

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงาน

ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ (ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒)

โดยที่เป็นการสมควรยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ฉบับลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ และเพื่อเป็นการลดขั้นตอนวิธีปฏิบัติและให้การพิจารณาผลตรวจสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเสร็จสิ้นไปโดยเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๗ วรรคสอง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กระทรวงการคลังจึงยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ฉบับลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ และให้ใช้ข้อความตามประกาศนี้แทน

ต่อ

๑. ความเสียหายเกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐจากสาเหตุทั่วไป (เช่น อุบัติเหตุเพลิงไหม้ ทรัพย์สินเสียหายหรือสูญหาย เป็นต้น) ซึ่งมีได้มีสาเหตุจากการทุจริต เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

๑.๑ สำหรับส่วนราชการ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๒ สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๓ ความเสียหายที่มีจำนวนเกินกว่าข้อ ๑.๑ และ ๑.๒ และหน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายตั้งแต่ร้อยละ ๗๕ ของค่าเสียหายทั้งหมด

ต่อ

๒. ความเสียหายเกิดขึ้นแก่หน่วยงานของรัฐซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริต หรือมีสาเหตุมาจากการที่เงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ (เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลัง การจัดซื้อจัดจ้างไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ฯ ว่าด้วยการพัสดุหรือฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น) หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

๒.๑ สำหรับส่วนราชการ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๒.๒ สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ต่อ

๒.๓ ความเสียหายที่มีจำนวนเกินกว่าข้อ ๒.๑ และ ๒.๒ และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณา ดังนี้

๒.๓.๑ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเต็มจำนวนความเสียหายและพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริต ชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว

๒.๓.๒ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการที่เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฏระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ และต้องมิได้เกิดจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว

ความเสียหายที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามนัยดังกล่าวข้างต้น หน่วยงานของรัฐจะต้องรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้น ตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดไปให้กระทรวงการคลังทราบทุกกระยะ ๓ เดือน

**หลักจริยธรรมและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานและการบริหารงาน
ของเจ้าหน้าที่ และผู้บริหารของมหาวิทยาลัย**

ปัญหาชวนคิดตั้งแต่แรกเริ่ม

- แนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ที่ประกาศใช้เมื่อ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔
 1. กรณีแนวปฏิบัติขัดหรือแย้งต่อ พรบ. จัดตั้งของมหาวิทยาลัย ถืออะไรเป็นสำคัญ เช่น แนวปฏิบัติข้อ ๑๔ มีการจำกัดวาระการดำรงตำแหน่งของนายกฯและกรรมการสภาฯ ไม่ให้เกินกว่า ๘ ปี เป็นต้น
 2. กรณีแนวปฏิบัติไม่ขัดหรือแย้งต่อ พรบ. จัดตั้งของมหาวิทยาลัย แต่ข้อบังคับของมหาวิทยาลัยไม่เป็นไปตามแนวปฏิบัติ ต้องแก้ข้อบังคับของมหาวิทยาลัยหรือไม่ เช่น แนวปฏิบัติข้อ ๑๒ กรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภาฯ และกรรมการสภาฯ ต้องมีกรรมการภายนอกมากกว่ากึ่งหนึ่ง เป็นต้น

ความท้าทายที่สำคัญของอุดมศึกษาในด้านกฎหมาย คือ

1. การดำเนินการบริหารสถาบันการศึกษา ให้**ปลอดภัย**จาก ความรับผิดทางปกครอง ทางแพ่ง และทางอาญา
2. การบริหารสถานศึกษา ให้**ปลอดภัย**จากการ “ถูกฟ้อง” ไม่ว่าจะจากคดีปกครอง คดีแพ่ง หรือคดีอาญา
3. การบริหารสถานศึกษา ให้มี**โอกาสสูงสุด**ในการเป็นฝ่าย **ชนะคดีความ** ไม่ว่าจะ เป็น คดีปกครอง คดีแพ่ง หรือคดีอาญา

คาถา “หลังพิงฝา”

คาถาบทที่ ๑ ในการบริหารงานที่ต้องใช้อำนาจตามกฎหมายของภาครัฐ จะต้องสำรวจตรวจตราเป็นเบื้องต้นว่า เรื่องที่จะใช้อำนาจนั้น มีกฎหมายให้อำนาจหรือไม่ อันเป็นไปตามหลักการพื้นฐานในกฎหมายมหาชนที่ว่า **“ไม่มีกฎหมาย ไม่มีอำนาจ”**

คาถาบทที่ ๒ แม้ในการใช้อำนาจตามกฎหมายของภาครัฐจะมีกฎหมายให้อำนาจ หาก**มีปัญหาให้ต้องตีความถ้อยคำในกฎหมายที่สำคัญ (โดยเฉพาะเมื่อมีการตีความที่อาจแตกต่างกัน) ก็ต้องดำเนินการในเรื่องนั้นอย่างรอบคอบ** มีการนำมาพิจารณาในการประชุมอย่างรอบคอบ หรือปรึกษาหารือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาหารือทางกฎหมาย เช่น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นต้น

ทั้งนี้เพราะหากแสดงให้เห็นว่ารอบคอบแล้ว แม้ท้ายที่สุดศาลจะตัดสินไม่เห็นด้วยกับการตีความนั้น ตัวผู้บริหารที่ตีความไปเช่นนั้นก็ไม่ถือว่า “โดยทุจริต” ที่จะทำให้อิทธิพลของกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และไม่ต้องรับผิดในทางแพ่งเป็นการส่วนตัวตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๒๐ เพราะไม่ได้จงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

หน้า ๖๕

เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๒๖๙ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา
บุคลากรและผู้ปฏิบัติงานอื่นในสถาบันอุดมศึกษา

บริการหลังการบรรยาย

มานิตย์ จุมปา **0813096013**